

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุนทรียศาสตร์

สุนทรียศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยเรื่องของความงาม หรือสุนทรียภาพ (Aesthetic) เป็นสาขาหนึ่งในวิชาปรัชญาคุณค่า หรือ อรรถวิทยา (Axiology) มีวิธีวิทยา (Methodology) ด้วยทฤษฎีแห่งความรู้หรือญาณวิทยา (Epistemology) ซึ่งเป็นปรัชญาที่ว่าด้วยบ่อเกิดลักษณะหน้าที่ ประเภท ระเบียบวิธี และความสมเหตุสมผลของความรู้ สุนทรียศาสตร์มาจากศัพท์ภาษาบาลีว่า สุนทรียะ แปลว่าดี งาม ศาสตร์ หมายถึง วิชาความรู้ สุนทรียศาสตร์จึงมีความหมายตามรากศัพท์คือเป็นวิชาที่ว่าด้วยความงาม ในความหมายของคำเดียวกันนี้นักปราชญ์ชาวเยอรมันชื่อนายอเล็กซานเดอร์ กอททริบ โบมการ์เทิน (Alexander Gottlieb Baumgarten) ได้เลือกคำในภาษากรีกมาใช้ คือคำว่า Aesthesis ซึ่งหมายถึงการรับรู้ตามความรู้สึก เป็นวิชาเกี่ยวกับเรื่องทฤษฎีแห่งความงามตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Aesthetics ส่วนในภาษาไทยใช้คำว่า สุนทรียศาสตร์ สุนทรียะ แปลว่า งาม ศาสตร์ แปลว่า วิชา สุนทรียศาสตร์จึงหมายถึง วิชาที่ว่าด้วยความงาม รวมทั้งศิลปะทั่วไป ดังนั้น จึงถือว่าศิลปะเป็นส่วนหนึ่งของสุนทรียศาสตร์หรือเมื่อกกล่าวถึง สุนทรียศาสตร์เมื่อใดก็จะเกี่ยวข้องกับงานศิลปะ สุนทรียภาพคือความรู้สึกถึงคุณค่าของสิ่งทีงามและรู้สึกได้ ของแต่ละบุคคลที่มีต่อความงามในธรรมชาติและสิ่งที่เป็นงานศิลปะประสบการณ์ของคนเรานั้นมีหลายอย่างต่าง ๆ กัน แต่ว่าประสบการณ์ทางสุนทรียศาสตร์นั้นแตกต่างออกไปจากประสบการณ์ทั่วไป อาจกล่าวได้ว่าประสบการณ์ทางด้านสุนทรียศาสตร์คือประสบการณ์เกี่ยวกับความ มนุษย์ได้ศึกษาเรื่องความงามมากมายพอๆกับวัฒนธรรมของมนุษยชาติและไม่เคยมียุคใดที่มนุษย์มีชีวิตอยู่โดยไม่พูดถึงเรื่องของความงาม ประจักษ์พยานที่แสดงถึงความมนุษย์ได้พยายามศึกษาค้นคว้าเรื่องความงามมาแล้วนั้นก็คือศิลปะวัตถุแบบต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้เพียรพยายามสร้างสรรค์กันขึ้นมานั่นเอง ผลงานเหล่านี้ก็เป็นผลงานจากประสบการณ์ทางสุนทรียะของมนุษย์

ผลงานศิลปะ

ในปัจจุบันนี้มีอยู่หลากหลายประเภทด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็น จิตรกรรม(Painting) ประติมากรรม(Sculpture) ภาพพิมพ์ (Printmaking) สื่อผสม (Mixed media) ศิลปะการจัดวาง (Installation Art) ศิลปะวิดีโอ (Video Art) ศิลปะแสดงสด (Performance Art) เซรามิกส์อาร์ต (Ceramics Art) เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นแนวทางในการแสดงออกซึ่งอารมณ์ความรู้สึก แนวคิดของศิลปิน ในการที่จะแสดงออกผ่านสื่อต่างๆตามแต่จะถนัดและเหมาะสม โดยเฉพาะผลงานเซรามิกส์ ซึ่งเป็นสื่อในการแสดงออกของศิลปินที่ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักในสังคมไทยมากนักในบริบทของสื่อศิลปะ ผู้คนส่วนใหญ่จะเข้าใจเซรามิกส์ในลักษณะของภาชนะเครื่องใช้เสียมากกว่า ที่จะทำความเข้าใจในงานเซรามิกส์อาร์ต (Ceramics Art) อย่างลึกซึ้งและแท้จริง

ศิลปกรรมเป็นงานประเภททัศนศิลป์ (Visual art) เป็นความหมายที่มักจะหมายถึง เฉพาะงานประเภท จิตรกรรม (Painting) ประติมากรรม (Sculpture) และภาพพิมพ์ (Printmaking) ศิลปกรรม เป็นผลงานสร้างสรรค์ทางสุนทรียะเฉพาะ ที่มีคุณภาพดี เป็นการกำหนดความหมาย "ศิลปกรรม" ให้แคบลงและเฉพาะมากขึ้น

ศิลปะ (Art) มีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก เพราะศิลปะมีส่วนช่วย เสริมสร้างจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น ทำให้เกิดความรักความสามัคคีต่อกัน งานศิลปะทำขึ้นเพื่อสนอง ความต้องการทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ ในขณะที่ เดียวกันก็มีส่วนช่วยเสริมสร้างสติปัญญาด้วย ความรู้สึกทางด้านความงามนับว่าเป็นธรรมชาติที่เกิดมากับมนุษย์ทุกคน โดยจะมีระดับความแตกต่างกัน ในการแสดงออกเท่านั้น การรับรู้คุณค่าความงามทางศิลปะ หมายถึง การรวบรวมมวล ประสบการณ์จากการเห็นด้วยการสังเกตรูปแบบของวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อให้เกิดความคิดที่จะนำไป ถ่ายทอดรูปแบบบนพื้นระนาบผิวต่างๆ การรับรู้เป็นกระบวนการสืบเนื่องจากการสังเกต เพื่อนำไปสู่ การถ่ายทอดในการเขียนภาพ และยังหมายถึง การมองเห็นรูปทรงที่เป็นศิลปะและพยายามทำความเข้าใจกับรูปทรงที่มองเห็นนั้นๆ เป็นอาการรู้สึกซึ่งกว่ากระบวนการใช้สายตาตามปกติธรรมดา รูปทรงที่ มองเห็น คือ ภาพของผลงานศิลปกรรม อันเป็นผลที่ได้จากการจัดองค์ประกอบที่มองเห็นสิ่งต่างๆ เข้า ด้วยกันแล้วเห็นได้ง่ายและเด่นชัดขึ้น สำหรับการรับรู้ความงามทางศิลปะของมนุษย์นั้นสามารถรับรู้ ได้ทางสายตาจากการมองเห็น เรียกว่างานทัศนศิลป์ (Visual Art) แบ่งออกเป็น 1.วิจิตรศิลป์ ซึ่ง ประกอบด้วย จิตรกรรม (Painting), ประติมากรรม (Sculpture), สถาปัตยกรรม (Architecture), วรรณกรรม (Literature) และ คีตกรรม (Music) 2.ประยุกต์ศิลป์ประกอบด้วย พาณิชยศิลป์ (Commercial Art), ทัศนศิลป์ (Decorative Art), อุตสาหกรรมศิลป์ (Industrial Art) และ การ ออกแบบ (Design)

การตีความเพื่อค้นหาความหมายในงานศิลปะ Mittler (1993) ได้กล่าวว่า การ ตีความหมายคือกระบวนการ คือกระบวนการที่นักวิจารณ์ แสดงออกถึงความหมายต่างๆ ของผลงาน อย่างละเอียดถี่ถ้วนว่าในผลงานนั้นๆ มีแนวคิด อารมณ์ความรู้สึกอย่างไร ซึ่งขึ้นอยู่กับประสบการณ์ ของแต่ละคน ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่านักวิจารณ์จะต้องหาคำพูดอธิบายประสบการณ์ได้เท่าเทียมกับ ผลงานนั้นให้แก่ผู้ชมทั้งหมด และก็ไม่ได้หมายความว่า การตีความเป็นการประเมินคุณค่าผลงาน เพราะการประเมินค่าและตัดสินเป็นเรื่องอิสระกว่านี้ และจะเกิดขึ้นหลังการตีความ เราจะตัดสินได้ก็ ต่อเมื่อรู้แล้วว่าผลงานนั้นมีความหมายหรือมีเนื้อหาวางไร รวมทั้งรู้แล้วว่าผลงานนั้นได้แก้ปัญหา คุณค่าทางความงามและทางปัญญาได้สำเร็จ

แนวคิดในการประเมินคุณค่าผลงานศิลปะ

ทวิเกียร์ตี ไชยงยศ(2538) ได้ให้ความหมายและกำหนดทฤษฎีของศิลปะในการ นำไปใช้ในการประเมินคุณค่าของผลงาน ดังนี้

1. ทฤษฎีนิยมการเลียนแบบ (Imitationalism Theory) เป็นการแสดงความคิดเห็นในการ สร้างสรรค์งานศิลปะเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณค่าของการแสดงออกที่เหมือนจริงตามตาเห็น หรือเหมือนจริง ตามความรู้สึกหรือมีทั้งสองคุณค่าร่วมกัน

2. ทฤษฎีนิยมรูปทรง (Formalism Theory) เป็นการแสดงความคิดเห็นในการสร้างสรรค์งาน ศิลปะ โดยเน้นการนำมูลฐานของศิลปะ (สี รูปร่าง พื้นผิว บริเวณว่าง) มาใช้โดยตรง ผลงานที่ปรากฏ อาจจะมึลักษณะลวดทอน เป็นเหลี่ยมสันอย่างรูปทรงเรขาคณิต

3. ทฤษฎีการแสดงอารมณ์ (Emotionalism Theory) เป็นการแสดงความคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะ โดยเน้นการแสดงออกซึ่งความรู้สึกหรืออารมณ์เป็นสำคัญ งานศิลปะทฤษฎีนี้อาจจะมีลักษณะเหมือนจริงก็ได้แต่เมื่อวิเคราะห์แล้ว ปรากฏว่าค่าทางอารมณ์มีมากกว่า หรืออาจมีลักษณะเป็นนามธรรม หรือแบบแสดงพลังอารมณ์ (Expressionism)

4. ทฤษฎีนิยมจินตนาการ (Imaginationalism Theory) เป็นการแสดงความคิดในการสร้างสรรค์งานศิลปะโดยเน้นความคิดหรือจินตนาการ หรือที่เรียกว่าแบบอุดมคติ (idealism)

ทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์

Efland (1979) เทียบเคียงกับทฤษฎีทางสุนทรียศาสตร์ หลักได้ 4 แนวดังนี้

1. ทฤษฎีมิเมติก (mimetic theories) เป็นแนวทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับความเป็นสากลหรือธรรมชาติ การพิจารณาคูณค่าของงานศิลปะในแนวนี้นี้ คือ การพิจารณาระดับความใกล้เคียงหรือความเหมือนกับต้นแบบในความเป็นสากลจากธรรมชาติ หรือจากชีวิต ดังนั้นวิถีทางการสร้างสรรค์งานศิลปะของศิลปินที่ทำงานตามแนวมิเมติกนี้ คือลอกเลียนแบบให้เหมือนจริงให้ได้มากที่สุด

2. ทฤษฎีแฟรกเมติก (pragmatic theories) เป็นแนวทางที่มีผู้ชมเป็นแกนกลาง เน้นการเป็นกระบวนการ หรือการเป็นสื่อกลาง ดังนั้น งานศิลปะในแนวนี้นี้ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางที่ทำให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งในตัวผู้ชม การพิจารณาคูณค่าของงานศิลปะในแนวแฟรกเมติก คือ การพิจารณาตามระดับที่งานศิลปะจะสามารถสร้างความพึงพอใจ หรือ ความรู้สึกหนึ่งๆในตัวผู้ชม หรือ ประสิทธิภาพของงานศิลปะในการให้สาระความรู้แก่ผู้ชม ซึ่งสามารถใช้เป็นหลัก หรือแนวทางในการประเมินคุณค่าของงานศิลปะในโอกาสต่อไปในภายหน้า

3. ทฤษฎีเอกเพรสซิฟ (expressive theories) เป็นแนวทฤษฎีที่ยึดตัวศิลปินผู้สร้างงานศิลปะเป็นศูนย์กลาง ความหมายของศิลปะตามแนวนี้นี้ คือ การแสดงออกตามอารมณ์ หรือ ความรู้สึกของศิลปิน ดังนั้นการประเมินคุณค่าของงานศิลปะในแนวนี้นี้ คือการพิจารณาจากระดับที่งานศิลปะสามารถแสดงออกซึ่งอารมณ์ของศิลปิน

4. ทฤษฎีออบเจกทิฟ (objective theories) เป็นแนวที่ยึดงานศิลปะเป็นศูนย์กลางกล่าวคือ เป็นแนวทฤษฎีที่มีความเชื่อว่า งานศิลปะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในตัวของมันเองโดยไม่จำเป็นต้องอาศัยแหล่งอ้างอิงจากภายนอก คุณค่าดังกล่าวอาศัยเพียงหลักและกฎเกณฑ์ทางศิลปะที่ปรากฏอยู่ในตัวงานศิลปะเอง

การรับรู้ความงามทางศิลปะ

การรับรู้ความงามทางศิลปะ หมายถึง การรวบรวมมวลประสบการณ์จากการเห็นด้วยการสังเกต รูปแบบของวัตถุสิ่งของต่างๆ เพื่อให้เกิดความคิดที่จะนำไปถ่ายทอดรูปแบบบนพื้นระนาบผิวต่างๆ การรับรู้เป็นกระบวนการสืบเนื่องจากการสังเกต เพื่อนำไปสู่การถ่ายทอดในการเขียนภาพ และยังหมายถึง การมองเห็นรูปทรงที่เป็นศิลปะและพยายามทำความเข้าใจกับรูปทรงที่มองเห็นนั้นๆ เป็นอาการลึกซึ้งกว่ากระบวนการใช้สายตาตามปกติธรรมดา รูปทรงที่มองเห็น คือ ภาพของผลงานศิลปกรรม อันเป็นผลที่ได้จากการจัดองค์ประกอบที่มองเห็นสิ่งต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วเห็นได้ง่ายและเด่นชัดขึ้น

การรับรู้คุณค่าของความงาม

ความงามเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถรับรู้และสัมผัสได้ มนุษย์เรต่างก็พึงพอใจในความงาม และมีความสุขเมื่อได้สัมผัสกับความงาม สามารถแบ่งการรับรู้ความงามออกเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. การรับรู้ความงามได้จากภายในตัววัตถุ เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เป็นคุณสมบัติภายในตัววัตถุหรือผลงานศิลปะ ปรากฏให้เห็นในลักษณะความเหมาะสมของขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง เส้น สี แสงเงา ลักษณะผิว ฯลฯ เช่น เรารับรู้ความงามของดอกไม้ที่ถูกกำหนดมาโดยธรรมชาติปรากฏให้เห็นถึงลักษณะความเหมาะสมของรูปร่าง ความได้สัดส่วนของกลีบดอก และสี สัน ส่วนความงามในผลงานศิลปะเกิดจากการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่ปรากฏให้เห็นลักษณะความเหมาะสมของการนำทัศนธาตุทางศิลปะมาจัดองค์ประกอบศิลป์

2. การรับรู้ความงามได้จากจิตกำหนด เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เกิดจากความรู้สึกและจิตใจของแต่ละคนเป็นตัวกำหนด ดังนั้น คุณค่าความงามของวัตถุหรือผลงานศิลปะจึงไม่คงที่และขึ้นอยู่กับความชอบ รสนิยมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งเปลี่ยนแปลงไปตามคติความเชื่อของบุคคลหรือสังคมในแต่ละยุคสมัย

3. การรับรู้ความงามได้จากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุและจิตใจ เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เกิดจากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุหรือผลงานศิลปะที่มีคุณค่าความงามอยู่จริง จิตใจต้องอยู่ในสภาพพร้อมที่จะรับรู้และชื่นชมต่อคุณค่าความงามในวัตถุหรือผลงานศิลปะนั้น โดยจำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์บางอย่างเป็นเครื่องมือพิจารณา จึงจะเป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่สมบูรณ์

โดยสรุป ความงามเป็นสิ่งที่ทุกคนสามารถรับรู้และสัมผัสได้ มนุษย์เรต่างก็พึงพอใจในความงาม และมีความสุขเมื่อได้สัมผัสกับความงาม สามารถแบ่งการรับรู้ความงามออกเป็น 3 ลักษณะ คือ การรับรู้ความงามได้จากภายในตัววัตถุ เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เป็นคุณสมบัติภายในตัววัตถุหรือผลงานศิลปะ ปรากฏให้เห็นในลักษณะความเหมาะสมของขนาด สัดส่วน รูปร่าง รูปทรง เส้น สี แสงเงา ลักษณะผิว ฯลฯ การรับรู้ความงามได้จากจิตกำหนด เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เกิดจากความรู้สึกและจิตใจของแต่ละคนเป็นตัวกำหนดการรับรู้ความงามได้จากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุและจิตใจ เป็นการรับรู้คุณค่าของความงามที่เกิดจากสภาวะความสัมพันธ์ของวัตถุหรือผลงานศิลปะที่มีคุณค่าความงามอยู่จริง

คุณค่าของงานทัศนศิลป์

ทัศนศิลป์เป็นศิลปะที่รับรู้ได้ด้วยสายตา การรับรู้ทางการมองเห็นในแขนงจิตรกรรม ประติมากรรมและสถาปัตยกรรม ทำให้เกิดแรงกระตุ้นและตอบสนองทางด้านจิตใจพร้อมกันนั้นจิตใจของมนุษย์ก็เป็นตัวแปรค่าและกำหนดความงาม ความประณีต เรื่องราว และประโยชน์ต่อสังคมมนุษย์ การรับรู้คุณค่าของสิ่งเหล่านี้ รับรู้ได้ด้วยอารมณ์ ความรู้สึกของแต่ละบุคคล ความงามและเรื่องราวจะเกิดมีคุณค่าก็เพราะการรับรู้ทางการมองเห็น เกิดความรู้สึกประทับใจ มีความอิมเม็บใจในคุณค่านั้นๆ สำหรับงานทัศนศิลป์ไม่ว่ารูปแบบใดย่อมมีคุณค่าในตัวของผลงานเอง ผลงานทัศนศิลป์สามารถแบ่งการรับรู้คุณค่าได้ 2 คุณค่าคือ

1.คุณค่าทางความงาม(Aesthetic Value)

เป็นการรวบรวมในเรื่องของความประณีต ความละเอียด มีระเบียบ น่าทึ่ง มโหฬาร ประหลาด แปลกหูแปลกตา และเป็นสิ่งที่มีคุณงามความดี ทำให้ผู้เห็นเกิดความประทับใจไปอีกนาน สิ่งเหล่านี้รวมเรียกว่าคุณค่าทางความงาม โดยเกณฑ์ของความงามที่อยู่ในงานทัศนศิลป์ ซึ่งสามารถรับรู้และยอมรับได้โดยทั่วไป เป็นการประสานกันของส่วนประกอบต่างๆของความงาม เช่น จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง สี แสงเงา พื้นผิว ความกลมกลืน และการจัดภาพ เป็นต้น โดยผู้สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์จะแสดงออกตามความรู้สึกในแต่ละเหตุการณ์แต่ละสังคม เพราะความงามของแต่ละสังคมย่อมมีความแตกต่างกันอยู่กับสภาพของสังคม และวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ

1. คุณค่าทางเรื่องราว (Content Value)

เป็นการแสดงลักษณะบ่งบอกถึงความหมายเรื่องราวความเกี่ยวข้องและจุดประสงค์แฝงอยู่ในผลงาน สามารถบอกเนื้อหาสาระสำคัญว่ามีอะไร จะต่อไปอย่างไร เพราะทัศนศิลป์แต่ละชิ้นบอกเรื่องราวต่างๆอยู่ในตัวเอง จึงมองเห็นและเข้าใจได้ง่ายกว่าคุณค่าทางด้านความงาม

1. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์

เป็นเรื่องราวที่น่าเสนอเหตุการณ์สำคัญของคนแต่ละเชื้อชาติที่น่าสนใจ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องของอดีต อาจเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่ออิสรภาพ การเรียกร้องสิทธิต่างๆ และพงศาวดารในแต่ละสมัย เรื่องราวที่นำมาถ่ายทอดสามารถปลุกเร้าอารมณ์ ความรู้สึก ให้เกิดการกระตุ้นเตือน และคล้อยตามถึงความรักชาติ รักถิ่นตนเสียสละในด้านต่าง ๆ เช่น อนุสาวรีย์ และจิตรกรรมฝาผนัง เป็นต้น

2. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อในสิ่งเร้นลับ ศรัทธา

มนุษย์ไม่ว่าชาติใดย่อมมีความกลัวด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อมนุษย์เกิดความกลัวมนุษย์จะหาสิ่งที่มาคลี่คลายดับความกลัวให้เบาบางลง เช่น ความเชื่อในสิ่งเร้นลับ เทพเจ้า พระเจ้า นรกสวรรค์ ภูตผี ปีศาจ ไสยศาสตร์ ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ หรือวิญญาณ ก่อเกิดเทวรูป รูปปั้น และอาคารประกอบพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้น

3. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี

มนุษย์ทุกชนย่อมมีศาสนาวัฒนธรรมและประเพณีของตนเอง และด้วยความรักความศรัทธาทำให้เกิดพลังและแรงบันดาลใจอันมหาศาลที่จะถ่ายทอดความเชื่อ ความศรัทธาให้ผู้อื่นได้รับรู้ เรื่องราวที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรม จึงถูกสะท้อนผ่านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ออกมาทางรูปแบบงานทัศนศิลป์ในหลากหลายประเภทตลอดทุกยุคทุกสมัยเปรียบเสมือนภาพจำลองเหตุการณ์ เช่น ภาพจิตรกรรมไทย ชาดก พุทธประวัติ เป็นต้น

4. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเมือง การปกครอง

เช่น การสร้างประติมากรรมอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ ๆ เพื่อเป็นอนุสรณ์แสดงว่าบุคคลผู้นั้นเป็นผู้มีความสามารถในการเมืองการปกครอง

5. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวันของคนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ

เป็นการถ่ายทอดเกี่ยวกับการเผชิญในสิ่งที่มนุษย์ได้กระทำอยู่ในแต่ละวัน เพราะการดำรงชีวิตอยู่ของมนุษย์ในสังคมต้องการความสุข โดยอาศัยปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสุขในแต่ละวัน ได้แก่ ทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ และทางด้านสังคม ดังนั้นเรื่องราวที่นำเสนอเพื่อให้เกิดคุณค่า เช่น เรื่องราวของที่อยู่อาศัย อาคาร ยารักษาโรค การพักผ่อนหย่อนใจ ความปลอดภัย ความก้าวหน้าทางการศึกษาและอาชีพ เป็นต้น

6. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คุณค่าของเรื่องราวลักษณะนี้เป็นการนำเสนอ ในเรื่องของความงามของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเสนอแง่คิดว่าทำไมมนุษย์จึงทำลายธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม และทำไมเราต้องรณรงค์ต่อต้านการทำลายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม สมควรที่จะอนุรักษ์ให้อยู่คู่มนุษย์สืบไป รูปแบบเรื่องราว ได้แก่ การปลูกป่า รมพิษจากโรงงาน น้ำเน่าเสีย ความงามและการทำลายธรรมชาติกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

7. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวจากหนังสือ นิทานพื้นบ้าน สำนวน คำพังเพย สุภาษิต ตำนาน พงศาวดาร ที่สามารถบรรยายเนื้อหาเรื่องราว ให้ผู้ดูได้รู้อย่างชัดเจน โดยแสดงเป็นภาพเล่าเรื่อง เช่น ภาพจิตรกรรมไทย สังข์ทอง และรามเกียรติ์ เป็นต้น

8. คุณค่าเรื่องราวเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

เป็นการนำเสนอเรื่องของความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาการต่างๆ ที่นำพาให้ประเทศนั้นๆ เจริญรุ่งเรือง คุณค่าของเรื่องราวประเภทนี้สามารถโน้มน้าวให้ผู้ชมเห็นความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับอุตสาหกรรม ยานอวกาศ วงการแพทย์ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ และการสื่อสาร เป็นต้น

พิพิธภัณฑ์

พิพิธภัณฑ์สถาน หรือ พิพิธภัณฑ์ เป็นอาคารหรือสถาบัน ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเก็บรักษา วัตถุที่มนุษย์ทำขึ้น ทั้งในรูปแบบของโบราณวัตถุ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ โดยมีจัดแสดงให้ ผู้คนสามารถเข้าชมได้ถาวร หรือจัดแสดงชั่วคราว พิพิธภัณฑ์สถานมักจะให้บริการแก่สาธารณชน เพื่อ

ประโยชน์ในการศึกษา สันทนาการ แสดงความภูมิใจของท้องถิ่น ดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีผู้ดูแล พิพิธภัณฑ์สถาน เรียกว่า ภัณฑารักษ์

ปัจจุบันแนวคิดของพิพิธภัณฑ์สถาน ยังมีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น จากแค่เป็นการเก็บรักษาและจัดแสดง เป็นการให้ประสบการณ์ และมีการโต้ตอบ ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง พิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ หรือ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต โดยมีการจัดเก็บสิ่งของประเภทต่างๆจำนวนมาก และจัดแสดงในพิพิธภัณฑ์สถาน โดยทั้งแบบถาวรและชั่วคราว เพื่อการหมุนเวียนงานแสดงได้อย่างหลากหลาย

พิพิธภัณฑ์มีเป้าหมายในการเก็บรักษาและดูแลสิ่งของที่สำคัญทั้งในด้านประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรม และศิลปะ เพื่อจัดแสดงต่อสาธารณชน พิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่ มักจะตั้งอยู่ภายในเมืองใหญ่ที่สำคัญของโลกซึ่งมักจะมีผลงานแสดงที่หลากหลาย ในขณะที่พิพิธภัณฑ์ขนาดเล็กที่กระจายอยู่ตามทั่วโลกมักจะจัดแสดงผลงานของท้องถิ่นนั้น หรือเฉพาะวัตถุที่เกิดจากความสนใจของเจ้าของพิพิธภัณฑ์ นอกจากนี้ภายหลังจากการเติบโตของอินเทอร์เน็ต ได้มีพิพิธภัณฑ์เสมือนจริงเกิดขึ้นมากมายในลักษณะของเว็บไซต์ที่มีการจัดแสดงภาพ และเสียงให้ผู้เข้าชมได้ดูและฟัง

พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะไม่ยอมให้ผู้เข้าชมจับต้องกับวัตถุที่จัดแสดง แม้กระนั้นพิพิธภัณฑ์บางประเภทอย่างพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์มักจะพยายามแนะนำให้ผู้เข้าชมจับต้องและเล่นกับสิ่งของที่จัดแสดงเพื่อการเรียนรู้

พิพิธภัณฑ์บางแห่งจะเก็บค่าเข้าชม ในขณะที่การเข้าชมพิพิธภัณฑ์บางแห่งเปิดให้เข้าชมฟรี หรือเปิดให้เข้าชมฟรีเฉพาะบางวันในสัปดาห์นั้น พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่ความรู้และวัฒนธรรมซึ่งจะไม่เน้นการหากำไรเข้าสู่พิพิธภัณฑ์ โดยทางพิพิธภัณฑ์เองจะมีเงินสนับสนุนจากหน่วยงานทางภาครัฐ หรือภาคเอกชน ซึ่งจะแตกต่างจากพวกห้องโชว์ภาพที่มีจุดมุ่งหมายในการเปิดให้ชมเพื่อขายงานศิลปะ

พิพิธภัณฑ์โบราณคดี พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงโบราณวัตถุ และบางแห่งจัดเป็นโบราณสถานเอง ซึ่งมีลักษณะของพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง ตัวอย่างเช่น อาโครโปลิสแห่งเอเธนส์

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงความรู้จากประวัติศาสตร์และความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลานั้นจนถึงปัจจุบัน ในพิพิธภัณฑ์ขนาดใหญ่จะมีการจัดแสดงประวัติศาสตร์ที่หลากหลาย ในขณะที่เดียวกันบางพิพิธภัณฑ์มีการจัดแสดงประวัติเฉพาะประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นนั้น ตัวอย่างของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์เช่น บ้านประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นบ้านที่มีความสำคัญในตัวเองในเชิงสถาปัตยกรรมหรือเป็นบ้านเกิดของบุคคลที่มีชื่อเสียง อุทยานประวัติศาสตร์เองก็นับเป็นพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ด้วยเช่นกัน เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย หรือ อุทยานประวัติศาสตร์เดย์ริฟด์ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์อีกประเภทหนึ่งได้แก่ พิพิธภัณฑ์มีชีวิต ซึ่งเป็นพิพิธภัณฑ์ที่แสดงถึงความเป็นอยู่ของชุมชนในสมัยก่อนที่ยังคงเก็บรักษาและนำมาแสดงให้คนรุ่นปัจจุบันได้ดู

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ชาติ พิพิธภัณฑ์แสดงเรื่องราวของธรรมชาติในโลก โดยเน้นถึงตัวธรรมชาติและวัฒนธรรมของมนุษย์ ซึ่งรวมถึงการเกิดของไดโนเสาร์ บุคคลในยุคหิน ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ชาติฟิลิปปินส์ในซิดาโก

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ที่แสดงถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจะนำงานวิจัยหรือสิ่งประดิษฐ์ที่สำคัญมาแสดงในรูปแบบที่เข้าใจง่าย พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์มักจะสนับสนุนให้ผู้เข้าชมมีปฏิสัมพันธ์กับทางวัตถุหรือเหตุการณ์ที่นำมาแสดง เพื่อให้เรียนรู้ได้เข้าใจง่ายขึ้น ตัวอย่างเช่น การทดลองอย่างง่าย หรือการใส่แว่นสามมิติเพื่อเข้าชม ตัวอย่างเช่น ท้องฟ้าจำลอง

พิพิธภัณฑ์ศิลปะ พิพิธภัณฑ์ศิลปะ หรือรู้จักในชื่อหอศิลป์ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงผลงานศิลปะในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น ภาพเขียน ภาพถ่าย ประติมากรรม ตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์ลูฟร์ นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ศิลปะบางแห่งยังมีการแสดงเฉพาะศิลปะสมัยใหม่ เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะสมัยใหม่ในนิวยอร์กซิตี พิพิธภัณฑ์อื่น พิพิธภัณฑ์การบิน (aviation museum) เช่น พิพิธภัณฑ์ยานบินและยานอวกาศแห่งชาติ (National Air and Space Museum) สหรัฐอเมริกา พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยา (Natural History Museum) เช่น พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติวิทยาเกาะและทะเลไทย พิพิธภัณฑ์สิ่งแวดล้อม (Green museum) พิพิธภัณฑ์เสมือนจริง (Virtual museum)

พิพิธภัณฑ์จึงหมายถึงสถานที่รวบรวมผลงานต่างๆ ที่หลากหลายมาจัดแสดง รวมไปถึงสถานที่ หรือองค์กรในการให้ความรู้สนับสนุนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้อีกด้วย

จังหวัดจันทบุรี

จังหวัดจันทบุรีมีสถานที่ท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย ทั้งน้ำตก ทะเล ดำน้ำ รวมทั้งเที่ยวชมแหล่งประวัติศาสตร์ต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งเจียระไนพลอยที่มีชื่อเสียงที่สุด และกว่า 80 % ของพลอยที่จำหน่ายทั่วโลก (แผนปฏิบัติการราชการประจำปีจังหวัดจันทบุรี, 2554) เช่นนี้ธุรกิจทางศิลปะจึงมีส่วนสำคัญในการผลักดันการเจริญเติบโตของจังหวัด ไม่ว่าจะในเรื่องของการทำสื่อโฆษณา ป้ายร้านค้า ป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การออกแบบผลิตภัณฑ์สินค้า เครื่องประดับ ธุรกิจทางศิลปะเหล่านี้จึงมีการเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก และการแข่งขันก็มีเพิ่มขึ้น ตามความต้องการของตลาด มหาลยจึงควรมีส่วนส่งเสริมผลิตภัณฑ์ให้มีความพร้อมออกสู่ภาคธุรกิจ บางครั้งนักศึกษาอาจจะยังไม่เห็นถึงความสำคัญ หรือการเรียนการสอนนั้นอาจจะยังไม่สอดคล้องกับธุรกิจศิลปะที่มีอยู่มากพอ การที่นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาออกไปแล้วสามารถประกอบธุรกิจของตนเอง หรือในสถานประกอบการต่างๆนั้นจึงเป็นเรื่องที่ต้องมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนกันระหว่างจังหวัด ชุมชน สถานประกอบการ และมหาวิทยาลัยที่ผลิตบัณฑิตด้านศิลปกรรม

ชุมชนริมน้ำจันทบูร

ชุมชนริมน้ำเริ่มต้นจากหัวถนนสุขาภิบาลคือ ย่านท่าหลวง ซึ่งในสมัย ร.5 (พ.ศ. 2442) ได้จัดตั้งเมืองจันทบูรเป็นมณฑลจันทบูร ย่านท่าหลวงเป็นที่ตั้งของอำเภอท่าหลวง ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงมาจากด่านเก็บเงินภาษีในสมัย ร.4 และบริเวณนี้เป็นศูนย์กลางการเดินทางและการพาณิชย์ ดังปรากฏหลักฐาน ในบันทึกการเดินทางของ Henry Mouhot นักสำรวจชาวฝรั่งเศสที่เดินทางจากสยามไปสำรวจเมืองกัมพูชาเมื่อปี พ.ศ.2402 และพระพุทธเจ้าหลวงเสด็จประพาสเมืองจันทบุรีหลายครั้ง ครั้งสำคัญคือ พ.ศ.2419และพ.ศ.2450 ซึ่งเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนเสด็จสวรรคต (พ.ศ. 2453) แต่ครั้งมีการสร้างท่าน้ำที่ท่าหลวงเป็นที่รับเสด็จในถนนตลาด จันทบูรมีการตั้งชุมชนปักธงแขวน โคมไฟตามรายทางอย่างวิจิตรงดงามยิ่งและครั้งสุดท้ายนี้พระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินประพาสตลาดเมืองจันท โดยทางลาดพระบาท มีพ่อค้าประชาชนเฝ้ารับเสด็จอยู่สองข้างทางมีคนนำ

สิ่งของถวายเป็นอันมาก พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสปราศรัยกับพ่อค้าประชาชนตลอดเส้นทาง และได้ทรงซื้อสิ่งของ เช่น พลอยสีต่าง ๆ ตามสมควร

ด้านศาสนาของชุมชนริมน้ำจันทบูรในอดีตที่สำคัญมี 2 ศาสนา คือ ศาสนาพุทธ และศาสนาคริสต์ ชาวชุมชนตลาดบนและตลาดกลาง ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และชุมชนตลาดส่วนหนึ่งรวมทั้งกลุ่มบ้านญวนนับถือศาสนาคริสต์ โดยมีศาสนสถานตั้งอยู่สองฝากฝั่งริมแม่น้ำจันทบุรีตลอดแนวสุขาภิบาลได้แก่ วัดโบสถ์ วัดเขตรักษาบุญญาราม ศาลเจ้าตัวเล่าเอี้ย ศาลเจ้าแม่กวนอิม และศาลเจ้าที่ตลาดล่าง ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันตก ส่วนวัดจันทนาราม อาสนวิหารพระนางมารีอา ปกฤษณินิรมลและศาลเจ้าพ่อสระบาป ตั้งอยู่ริมฝั่งตะวันออก

ด้านวัฒนธรรม ชุมชนริมน้ำในอดีตมีการผสมผสานวัฒนธรรม 3 วัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมไทย จีน ญวน เห็นได้ชัดเจนในเรื่องแต่งกาย ภาษาพูด การแต่งงานข้ามเชื้อชาติ การแสดงงิ้วเป็นภาษาไทย สำหรับวัฒนธรรมการแต่งกาย ปัจจุบันไม่มีการแต่งกายตามเชื้อชาติในวิถีชีวิตประจำวันแล้ว

ด้านประเพณี ประเพณีที่ปฏิบัติกันเป็นประจำปีชุมชนริมน้ำจันทบูร ได้แก่ การหล่อเทียนพรรษาที่วัดโบสถ์ การลอยกระทงและแข่งขันเรือที่วัดจันทนาราม การถือศีลกินเจและการประกอบพิธีบูชาดาวนพเคราะห์ที่วัดเขตรักษาบุญญาราม การแห่เจ้าและการทิ้งกระจาดของ 4 ศาลเจ้า การบูชาบรรพบุรุษ(เซ็งเม็ง) เป็นต้น

ด้านศิลปกรรม ผู้คนที่เดินสัญจรไปมาบนถนนสุขาภิบาลสามารถพบเห็นศิลปะประกอบสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้างได้เกือบตลอดถนน มีทั้งลวดลาย การแกะสลักแบบฝรั่งเศษแบบจีนแบบไทย และแบบผสมผสาน ซึ่งแต่ละบ้านจะออกแบบลวดลายแตกต่างกัน เช่น ระบายชายคา ไม้ฉลุแบบขนมปังขิง ช่องลมไม้ฉลุลายเถาดอกไม้ รวาระเบียงเหล็ก หล่อลวดลายสวยงาม ระบายชายคาด้วยสังกะสีฉลุลายไทยใหญ่ ลูกกรงหน้าต่างไม้ฉลุลายจีน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โลจนา มะโนทัย (2543) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ต่อบทบาทการส่งเสริมการศึกษาทัศนศิลป์ของหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาถึงความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาต่อบทบาทการส่งเสริมการศึกษาทัศนศิลป์ของหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการจัดบริการการศึกษาและการจัดกิจกรรม ด้านการเผยแพร่และประสานความร่วมมือ และด้านระบบตรวจสอบเชิงปรับปรุงพัฒนาหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย 2.เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการส่งเสริมการศึกษาทัศนศิลป์ของหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ อาจารย์ผู้สอนในสาขาวิชาทัศนศิลป์และสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 97 คน และกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาที่ศึกษาในสาขาวิชาทัศนศิลป์และสาขาวิชาศิลปศึกษา จำนวน 310 คน ในมหาวิทยาลัย สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยที่มีหอศิลป์อยู่ภายในมหาวิทยาลัยรวม 7 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบบประเมินค่า และแบบปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ ผลการวิจัยพบว่า 1.อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก 4 ด้านคือ ด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ ด้านหน้าที่การบริการ การศึกษาและการจัดกิจกรรม ด้านการเผยแพร่และประสานความร่วมมือ และด้านระบบการ

ตรวจสอบเชิงปรับปรุงพัฒนาหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย ส่วนด้านการดำเนินงาน อาจารย์มีความคิดเห็นในระดับมากในขณะที่นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2.เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษพบว่าความคิดเห็นในด้านการดำเนินงานและด้านการตรวจสอบเชิงปรับปรุงพัฒนาหอศิลป์ในมหาวิทยาลัย อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ยกเว้นความคิดเห็นด้านนโยบายและวัตถุประสงค์ ด้านหน้าที่การจัดบริการการศึกษาและการจัดกิจกรรม และการจัดการเผยแพร่และการประสานความร่วมมือ ซึ่งอาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศักดิ์ชัย เกียรตินาคินทร์ (2542) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างคุณค่าศิลปกรรมกับการสร้างทัศนคติต่อตนเองและความผูกพันกับชุมชน ผลการวิจัยพบว่า คุณค่าศิลปกรรมที่ปรากฏในชุมชนคือ คุณค่าด้านวัฒนธรรม ด้านสุนทรียภาพและจริยธรรม ด้านบุคลิกภาพและอารมณ์ ด้านการเรียนรู้จากพฤติกรรมทางศิลปกรรม ด้านการเรียนรู้พฤติกรรมในสังคม คุณค่าศิลปกรรมส่งผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองพร้อมกันกับความผูกพันในชุมชน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีเหตุผล หากเกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงบวกจะเกิดความผูกพันกับชุมชนมาก แต่ถ้าเกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงลบจะเกิดความผูกพันกับชุมชนน้อย

เทวินทร์ เอี่ยมมี (2536) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาแบบเรียนทางศิลปศึกษาเรื่องการเรียนรู้คุณค่าทางศิลปะ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยเปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แล้วจึงนำมาทดสอบค่า t ผลการวิจัยว่าคุณภาพของแบบเรียนที่พัฒนาขึ้นเหมาะสมตามเกณฑ์การพัฒนาหนังสือทั้ง 4 ด้าน แบบเรียนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และผลการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่าคะแนนหลังเรียนของนักเรียนที่ใช้แบบเรียนที่พัฒนาขึ้นสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จารึก บุญไชย (2529) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสหวิทยาลัยศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีจำนวน 350 คน ในสหวิทยาลัยศรีอยุธยาจำนวน 5 แห่ง วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของนักศึกษาในสหวิทยาลัยศรีอยุธยา คือ ด้านวัตถุประสงค์ของวิชา นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับวัตถุประสงค์ของวิชา ว่าควรมีลักษณะเช่นที่ระบุไว้ดังนี้ ให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีความสำนึกในหน้าที่ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม ด้านเนื้อหาส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับเนื้อหาวิชาว่าควรมีเนื้อหาเช่นที่ระบุไว้ คือ การศึกษาปัญหาของท้องถิ่นในปัจจุบันและวิธีการแก้ปัญหา ความสำคัญและการเห็นคุณค่าของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ประวัติและคุณค่าของสถานที่สำคัญและความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น ประวัติความสำคัญของโบราณวัตถุ โบราณสถาน แหล่งชุมชนและเมืองโบราณกับความสัมพันธ์ที่มีต่อชุมชนปัจจุบัน พัฒนาการสำคัญของท้องถิ่นด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับกิจกรรม

การเรียนการสอนควรปฏิบัติเช่นที่ระบุ คือ การให้อาจารย์ผู้สอนบรรยายและเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม การให้นักศึกษามีบทบาทเข้าร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น เช่น การอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ร่วมงานมหรหรรรม งานประเพณีท้องถิ่น อาจารย์ผู้สอนบรรยายโดยใช้สื่อการสอนต่างๆ ประกอบกับอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันวางแผนการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากกับการใช้สื่อการเรียนการสอนว่าควรปฏิบัติเช่นที่ระบุ คือ สถานที่สำคัญ วัตถุของจริง ภาพยนตร์ สไลด์ พิพิธภัณฑสถาน วิทยุวัฒนธรรมท้องถิ่น เทปโทรทัศน์ แผนที่ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ห้องสมุด แหล่งวิทยาการในชุมชนทั้งประเภทสถานที่และบุคคล

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถสรุปประเด็นได้ว่า คุณค่าศิลปกรรมส่งผลต่อการสร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองพร้อมกันกับความผูกพันในชุมชน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันก่อให้เกิดทัศนคติต่อตนเองในเชิงบวกจะเกิดความผูกพันกับชุมชนมากให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่น มีความสำนึกในหน้าที่และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ให้มีความรู้ความเข้าใจในประวัติความเป็นมาทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ให้สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น และสามารถแก้ปัญหาต่างๆ ของท้องถิ่น ได้อย่างเหมาะสม การศึกษาปัญหาของท้องถิ่นในปัจจุบันและวิธีการแก้ปัญหา ต้องความสำคัญและเห็นคุณค่าความสัมพันธ์กับชุมชนท้องถิ่น ประวัติความสำคัญของโบราณวัตถุ โบราณสถาน แหล่งชุมชนและเมืองโบราณกับความสัมพันธ์ที่มีต่อชุมชนปัจจุบัน พัฒนาการสำคัญของท้องถิ่นด้านสังคมและวัฒนธรรมก็จะเกิดความร่วมมือขึ้นได้

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี